DRIE NIEUWE CHOREUTINEN

BESCHREVEN DOOR

P. C. T. SNELLEN.

(afgebeeld plaat 6, fig. 5—7.)

Tot op Leach en Hübner met onze tegenwoordige Tortricinen in het eene genus *Tortrix* vereenigd, zijn de Choreutina door die schrijvers het eerst in een afzonderlijk genus geplaatst (*Simaethis* Leach, *Choreutes* Hübn.). De zamenstelling en plaatsing van *Simaethis* (1815?) kan ik niet beoordeelen, doch wat Hübner aangaat, zoo plaatst hij zijn genus *Choreutes* aan de spits van de door hem in genera verdeelde Tortricina (*Verzeichn. bekannt. Schm.* p. 373, Anno 1816). Treitschke vereenigde de soorten, zeer ongelukkig, met de Pyraliden, als eene afdeeling van zijn genus *Asopia*, tot welke hij ook *Pyr. flammealis* en *nemoralis* rekende! (*Schmett. von Europa*, VII, p. 155). Eerst in zijne *Nachträge* (X, 3. 31) nam hij Hübner's genus *Choreutes* aan, doch liet dit bij de Pyraliden. Zeller hield zich aan Treitschke (Isis 1846 p. 208).

Later is men deze vlinders als zuivere Tineinen gaan beschouwen (Herrich-Schäffer, *Syst. Bearb. der Schm. von Europa* en Stainton, *Insecta Brittannica*), met welke zienswijze zich Frey in zijne *Tineinen der Schweiz* echter zeer teregt niet vereenigt, daar hij stilzwijgend de Choreutina wegliet.

Het komt mij voor dat von Heinemann in zijn helaas! onvoltooid werk: *Die Schmetterlinge Deutschlands und der*

Schweiz, 2de Abth. Band II, Heft I, het juiste met deze dieren heeft getroffen, namelijk door hen als eene geheel afzonderlijke, zoowel van de Tortricinen als van de Tineinen onderscheidene familie en tusschen beiden in staande, te beschouwen. Het valt echter niet zeer ligt om de Choreutina tegenover de genoemde familiën te karakteriseeren, vooral wanneer men de Tineinen in haar geheel neemt. Wel is waar scheidt de habitus de Choreutina dadelijk van beiden, doch de eigenlijke kenmerken zijn zoo min gemakkelijk aan te wijzen als in het oog loopend. Van *alle* Tortricinen zijn zij slechts onderscheiden door de aan den wortel ongevorkte ader 1*b* der achtervleugels. Verder komt het slechts bij twee Tortricinen-genera (*Dichroramphu* en *Olindia*) voor dat, zoo als bij de Choreutina, ader 6 en 7 der achtervleugels ver van elkander ontspringen en parallel loopen. Beschouwen wij vervolgens, doch als kenmerk van ondergeschikte waarde, den typus van de teekening der voorvleugels, dan zien wij dat deze bij de Choreutinen uit de vier gewone dwarslijnen bestaat, even als bij de Noctuinen en Pyraliden. Wel is waar is deze teekening bij sommige soorten niet duidelijk herkenbaar, doch zij toont toch nergens een overgang tot de Tortricinen-teekening (een donker wortelveld, een dergelijken middenband en gegolfde lijntjes of het begin van eenen band aan den voorrand bij de vleugelpunt, met of zonder spiegel tegen den binnenrandshoek).

Met de gezamenlijke Tineinen vergeleken, vinden wij voor de Choreutina de volgende kenmerken. Breede, korte, geheel ontwikkelde vleugels; de voorvleugels driekant, de achtervleugels kwart-elliptisch, zonder uitsnijding onder de punt; allen met zeer korte franje en met geheel ontwikkeld, volledig aderbeloop; geene bijpalpen (onderkaaksvoelers); de lipvoelers middelmatig lang, gebogen, het eindlid rolrond of spits doch nooit priem- of sabelvormig; de sprieten korter dan de voorvleugels en met klein, gewoon gevormd wortellid; de zuiger duidelijk. Verder hebben de vlinders bijoogen, korte, stevige gewoon gespoorde pooten en geene

beharing langs den binnenrand der middencel op de bovenzijde der achtervleugels, gelijk die bij vele Pyralidina en Tortricina voorkomt. De eerste toestanden laat ik buiten vergelijking.

Behalve door Zeller die (*Stett. Ent. Zeit.* 1867 p. 366) eene aegyptische Choreutine, *Simaethis Aegyptiaca*, beschrijft, waren nog door Dr. Brackenridge Clemens drie Noord-Amerikaansche vlindersoorten beschreven (*Brenthia pavonacella*, *inflatella* en *Virginiella*), welke volgens Stainton en m. i. teregt, tot de Choreutina moeten gerekend worden, zie diens *Tineina of North-America*, London, 1872. Onder de door Cramer als Tortricina afgebeelde vlinders zullen enkelen ook wel tot deze familie behooren, doch eene beslissing in deze zonder onderzoek van exemplaren, is bij de grofheid der afbeeldingen van kleine Lepidoptera bij dien schrijver, onmogelijk. Eene stellige Choreutine is Cramer's *Tortrix Albertiana* IV pl. 372 F. pag. 163, ook bij Hübner in zijne *Exotische Schmetterlinge* afgebeeld; hetwelk mede wordt bevestigd door rups en leefwijze, afgebeeld bij Sepp, *Surin. Insecten* pl. 66, fig. 141, waar men de soort als *Tortrix Siphana* vindt. Verder ken ik nog drie onbeschreven soorten, eene uit West-Indië en twee van Celebes.

Herrich-Schäffer (zie boven) die de Choreutinen in twee genera verdeelt, geeft als hunne hoofdkenmerken op:

Palpen durch grobe Schuppen rauh . . *Simaethis* Leach.
» » lange borstenförmige Schuppen stachelig . . . . . *Choreutes* Hübn.

Buitendien heb ik in vleugelvorm, aderbeloop enz. nog eenige verschillen opgemerkt, waarnaar ik de mij bekende soorten als volgt verdeel, de overige bekend gemaakte zoo goed mogelijk invoegende. Die waarvan ik geene exemplaren voor mij heb zijn met een * geteekend.

a. Palpen met kort beschubd middenlid; ader 4 der achtervleugels; aanwezig voorvleugels met duidelijke punt en steilen achterrand . . . . **Simaethis.**

b. Eindlid der dikke palpen stomp kegelvormig of geknot; ader 4 der achtervleugels met 3 uit één punt of kort gesteeld.

c. Voor- noch achterrand der voorvleugels uitgesneden of gegolfd; pooten glad beschubd.

d. Sprieten dun, draadvormig . . . . . *Diana* Hbn. *Fabriciana* L. ? HS. Hein. *Albertiana* Cram. **Lascivalis* Led. **Aegyptiaca* Zeller. **Pavonacella* Clem.

dd. Sprieten bij beide sexen in het midden verdikt als bij het Tineinen-genus *Dasycera*. Voorvleugels grijs met koperkleurig achterrandsderde en wortel; een scherp zwart gerande middenband goudkleurig. Achtervleugels zwartbruin, ongeteekend . *Aurofasciana* m.

cc. Voorrand der scherp gepunte voorvleugels bij de punt iets ingedrukt, de achterrand min of meer gegolfd; pooten dik beschubd, vooral de midden- en achterscheenen sterk met grove schubben bezet.

d. De eerste dwarslijn der voorvleugels dun, getand . . . . *Nemorana* Hbn. *Pariana* Clerck.

dd. De eerste dwarslijn der voorvleugels eene dikke, loodregte, helder lichtgrijze, vuil

oranjegeel afgezette streep; tweede dwarslijn mede helder lichtgrijs, dubbel, onder de vleugelpunt zeer scherp gebroken . . *Inscriptana* m.

bb. Eindlid der dunne palpen spits; ader 4 der achtervleugels ver van 3; voorvleugels met stompe, regthoekige punt en gelijkmatig gebogen achterrand. Bovenzijde zwart met groote helderwitte vlekken en strepen, en langs de randen met paarsblaauwe schubben bestrooid . . . . *Albimaculana* m.

aa. Middenlid der palpen met lange, aan de voorzijde tot stekels vereenigde beschubbing . . . . **Choreutes** Hbn.

b. Voor- en achtervleugels met scherpe punt; ader 4 der achtervleugels aanwezig, met 3 uit één punt . . . . *Myllerana* F.
*?*Stellaris* Zell.

bb. Voor- en achtervleugels met afgeronde punt; ader 4 der achtervleugels ontbreekt. *Dolosana* HS.
Bjerkandrella Thb.
*?*Preliosana* Dup.
**Inflatella* Clem.
**Virginiella* Clem.

---

1. SIMAETHIS AUROFASCIANA m. Pl. 6, fig. 7.

Onderscheidene gave exemplaren van beide sexen; 14 mm. Sprieten iets langer dan de voorrand der voorvleugels; het wortellid smal, tweemaal zoo lang als breed. De eerste

drie vierden van den schaft zijn door beschubbing verdikt; welke op zijde iets ongelijk is, waardoor de sprietbekleeding ruw schijnt; bij het mannetje ziet men buitendien nog fijne haren waardoor de schaft gewimperd wordt. Voor zoover de dikke beschubbing reikt, is de spriet schitterend koperkleurig; de draadvormige spits is op den rug wit met een zwart langslijntje. Schedel, aangezigt en palpen glad beschubd, donkergrijs; de laatsten met stompkegelvormig eindlid. Zuiger duidelijk. Schouderdeksels iets glanzig, koperkleurig.

De bekleeding van den rug en van de aan den voorrand gebogen, achteraan regt afgesneden voorvleugels herinnert sterk aan die van onze bekende *Carpocapsa pomonella.* Zij bestaat namelijk uit zwartgrijze schubben die aan de spits lichtgrijs zijn, zoodat door deze helder gekleurde schubbenpunten eene menigte fijne gegolfde lichtgrijze dwarslijnen worden gevormd. Verder dan tot drie vijfden der voorvleugels reikt deze wijze van bekleeding bij *Aurofasciana* niet; op het laatste gedeelte ziet men slechts enkele verstrooide grijze stippen en het is overigens schitterend roodkoperkleurig, eerst fijnstralig, tegen de franje bijna paars. Buitendien loopt over het midden van den vleugel nog een schitterend gouden, zwart gerande dwarsband en is ook de vleugelwortel koperkleurig met twee zwarte stippen bij den voorrandswortel. Franje dof donkerbruin.

Achtervleugels bijna driekant, met duidelijke hoeken en zeer weinig gebogen achterrand; hunne kleur zwartbruin, die der franje licht bruingrijs. Achterlijf zwartbruin.

Onderzijde der vleugels zwartbruin, ongeteekend; de franje der voorvleugels bijna zwart, die der achtervleugels als boven.

Lijf en pooten glanzig ijzergraauw beschubd, de stevige pooten gewoon gevormd en gespoord.

Voorvleugels met 12 ongesteelde aderen, 2 en 11 ongeveer uit de helft der middencel tegenover elkander ontspringende; 3 tot 10 op gelijken afstand uit haren achterrand en om de hoeken.

Op het eiland St. Martin in West-Indië door Dr. Reigersma gevonden en aan 's Rijks Museum gezonden. Een goed exemplaar bevindt zich in mijne collectie.

2. SIMAETHIS INSCRIPTANA m. Pl. 6, fig. 6.

Twee mannetjes van 12 en 12½, twee wijfjes van 13 en 14 mm.; allen gaaf.

Sprieten dun, eenigszins gekerfd, bij het mannetje fijn en vrij lang gewimperd; hunne kleur lichtgrijs met zwarte ringen; het vrij groote wortellid bij den man, even als de grond van kop en thorax roestgeel, bij het wijfje grijsbruin. De gebogen palpen zijn bij beide sexen eenigszins verschillend gevormd. Bij het wijfje vormt de beschubbing aan de voorzijde drie stompe tanden (begin van overgang op *Choreutes*) en het stompe eindlid schijnt nog stomper dan het is, omdat zich aan de achterzijde van den bovenkant een klein afstaand pluimpje bevindt; verder zijn lid 2 en 3 zwart met grijswitte ringen, het wortellid geheel grijswit. Bij den man zijn de palpen aan de voorzijde wel wat ruw beschubd maar zonder tanden en het pluimpje van het eindlid zeer klein; hunne kleur is roestgeel met zwartbruine vlekken. *Simaethis Diana*, *pariana* en *incisalis* hebben een dergelijk eindlid aan de palpen; bij *Albertiana* en *Fabriciana* is het bijna als bij *Aurofasciana*. Zuiger duidelijk. Thorax bij het wijfje met lichtgrijze randjes om den halskraag en om de roestkleurige schouderdeksels, bij den man met donkerbruinen dwarsband.

Voorvleugels met sterk gebogen, voor de punt bij het wijfje duidelijk ingedrukten, bij het mannetje slechts vlakken voorrand. Vleugelpunt scherp; de achterrand bij het wijfje duidelijk, bij den man slechts flaauw tweemalen gegolfd.

Grondkleur der voorvleugels dof zwartbruin, bij de mannen aan den voorrandswortel, vuil oranje met dwarslijn der grondkleur, bij de wijfjes ook alzoo maar met lichtgrijze lijn,

bij beide sexen op een derde met steilen, onderaan min of meer verbreeden lichtgrijzen dwarsband, waarop eene oranje dwarslijn volgt, eene lichtgrijze, min of meer donker gekernde middenvlek en twee parallele eveneens gekleurde dwarslijnen voor den achterrand, die eene lijn der grondkleur insluiten. Deze lijnen loopen eerst bijna horizontaal en zijn dan zeer scherp gebroken, waarna zij ongeveer parallel met den achterrand loopen. De buitenste is bij al de vier exemplaren eveneens, doch de binnenste niet. Bij één mannetje is zij zoo als afgebeeld, bij een tweede onder de breuk verdikt en wortelwaarts gebogen, bij het afgebeelde wijfje onder de breuk driemalen sterk geslingerd, bij het andere eveneens maar hier en daar uitgewischt. De achterrand is, breeder of smaller en min of meer scherp begrensd, vuil oranje. Franjelijn scherp zwart; franje licht bruingrijs, bij de wijfjes op twee plaatsen wit gekleurd.

Achtervleugels bijna driekant, zwartbruin, bij de wijfjes eenkleurig, bij de mannen is de binnenrandshelft vuil oranjegeel met bruine dwarsstreep.

Franjelijn zwart, dubbel. Franje met witgrijzen wortel en donkergrijze spits. Onderzijde der voorvleugels bij den man donkerbruin, hun wortel en de geheele achtervleugels vuil oranje, de laatsten met fijne bruine dwarslijn. Bij het wijfje is de onderzijde zwartbruin met wit streepje aan den voorvleugel-voorrand en eene grijze bestuiving over het midden der achtervleugels. Voorvleugeladeren als bij *Aurofasciana.*

Borst, buik en pooten bij het wijfje witgrijs, bij den man roestgeel, bij beiden de pooten zwart gevlekt.

Celebes: Bonthain. Door Mr. M. Piepers gevangen.

3. SIMAETHIS ALBIMACULANA m. Pl. 6, fig. 5.

Een gaaf wijfje.

Sprieten dun, draadvormig, wit met flaauwe bruine stippen; het wortellid weinig dikker dan de schaft. Palpen

glad beschubd, aan de buitenzijde wit en bruin geteekend. Aan hunnen wortel meen ik nog twee spitsjes te onderscheiden die men als zij hooger stonden, voor de bijpalpen zoude houden. Zuiger klein. Voorrand der voorvleugels gebogen; de achtervleugels stomphoekig.

Het zwart der bovenzijde heeft op het lijf en de wortelhelft der vleugels een roetkleurigen tint, vooral om de randen der witte teekeningen, deze bestaan op de voorvleugels uit eene kegelvormige streep op den binnenrand, die den voorrand niet bereikt, eene ronde vlek op de dwarsader, eene stip op den binnenrand bij den staarthoek en eene stip voor het midden van den achterrand. De violette schubben staan verstrooid langs den aan de punt iets bronskleurigen voorrand, doch langs den achterrand als eene reeks regelmatige stippen. Franje graauw met flaauwe donkere deelingslijn.

Op de achtervleugels ziet men slechts eene witte streep, die zich bij de kegelvormige der voorvleugels aansluit, op de helft haakvormig is gebogen en tegen den binnenrand graauw wordt. Langs en parallel met den achterrand loopt eene schitterend paarse lijn en op het midden der achterrandsfranje staat een wit vlekje. Binnenrandsfranje wit.

Onder is de grond bleeker en zijn de voorvleugels als boven geteekend, doch zonder paarse achterrandsstippen; men ziet slechts een paars vlekje in den binnenrandshoek. De achtervleugels zijn bonter dan boven, met witte vlekken langs den binnenrand, geheel helderwitte middenstreep en licht paarse randlijn, terwijl men ook langs den voorrand blinkend paarse schubben ziet. Borst, buik en pooten wit, de laatsten zwart gestippeld.

Ader 11 der voorvleugels ontspringt op $\frac{1}{4}$ van den voorrand der middencel, 2 uit $\frac{3}{4}$ van haren binnenrand, 3—10 als bij *Aurofasciana* en *Inscriptana*.

Celebes: Makassar. Door Mr. M. Piepers gevangen.